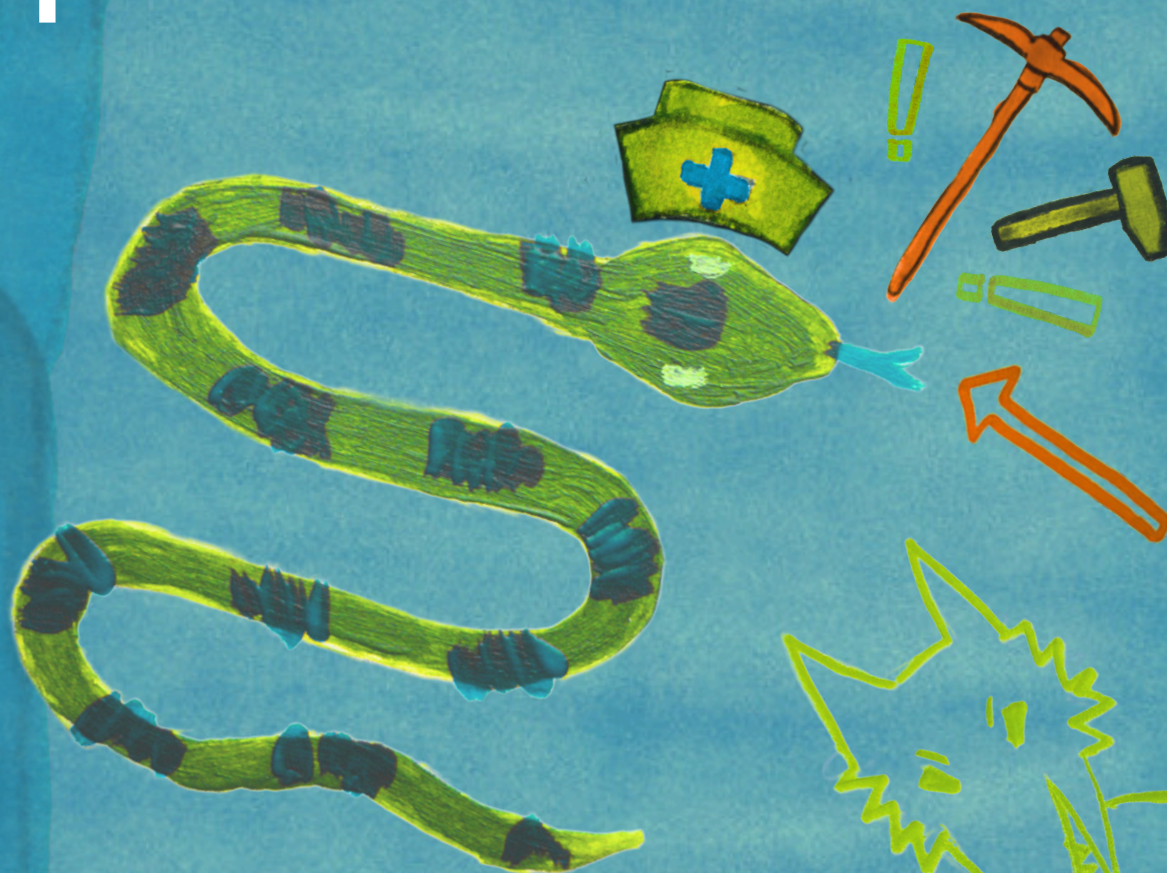

Základy strategie z kulatého stolu projektu

Nepatříme za plotnu, patříme do odborů

NADACE
ROSY
LUXEMBURGOVÉ

Cíle projektu

Hlavním cílem projektu je **posílit akceschopnost českého odborového hnutí a propojit ho se širší sítí nově vznikajících aktivistických iniciativ se společnými cíli**. Důležitou součástí je hledání cest, jak mobilizovat potenciální členskou základnu z kruhů aktivistek*tů, platformových pracujících, neformálně pracujících a mladých nezaměstnaných. Ze zahraničí sledujeme, že působení v rámci širokých sítí a zájmových spojení je velmi úspěšné při zapojování a náboru nových typů pracujících do odborů.

Vedlejším cílem je vytvoření **strategie náboru mladých pracujících lidí z marginalizovaných skupin do odborů** za účelem dosažení genderové parity a rozpracování základních kroků adresujících misogynii ve vnitřních odborových strukturách.

„Aby byly odbory silnější a dokázaly adekvátně odpovědět na dnešní výzvy, potřebují se propojit s aktivistickými hnutími, které se perou za rovnost, solidární hospodářství a další, a které vznikají spontánně a autenticky „odspoda“. Aby však k takovému propojení vůbec mohlo dojít, musí se změnit procesy a aspekty kultury uvnitř odborů – zjednodušeně řečeno, odbory musí být blíže pracujícím, více horizontálně organizované a musí být více inkluzivní.”

- členka kolektivu SdruŽeny

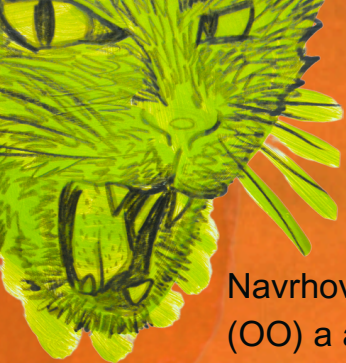
Role a výzvy českého odborového hnutí v současnosti

Odborové hnutí se vždy soustředilo v místech, kde se střetávají ekonomické, sociální a politické mocenské vztahy, což je činí klíčovými v boji proti mocenským nerovnostem. **Organizováním, kolektivním vyjednáváním a akcemi můžeme překonávat překážky na pracovištích i doma.** Vzájemná pomoc mezi odbory a marginalizovanými lidmi má potenciál posílit vyjednávací pozici odborů a přinést nové energické členstvo. **V českém kontextu však chybí cílené sdílení kapacit.**

Abychom se mohly*i zaměřit na řešení a strategie, je nutné nejdříve porozumět výzvám, kterým české odborové hnutí v současnosti čelí. Během kulatého stolu 13. 9. 2024 byly identifikovány tyto **hlavní výzvy**:

- ① **Nedostatek solidarity a různé chápání role odborů.**
- ② **Generační rozdíly vedoucí ke vnitřním konfliktům, nepochopení, rozdělení na tradiční vs. moderní odbory či úbytku členství.**
- ③ **Paternalistické a sexistické tendence.**
- ④ **Nefunkční struktury a příliš vertikální hierarchie.**

Navrhované Strategie

Navrhované strategie se zaměřují na propojování odborových organizací (OO) a aktivistických hnutí (AH), což přirozeně povede k přitahování nového členstva z hnutí do odborů.

Vzájemné vzdělávání

Pro pochopení důležitosti spolupráce **je nutné vzdělávat stávající členstvo OO i politicky** – např. o tématech změny klimatu, migrace, sexismu apod. AH, působící v lokalitě základních OO, mohou nabídnout relevantní vzdělávání; OO pomůže přidat kontext pro pracující. Toto setkání propojí účastnictvo i na osobní úrovni – potkají se lidé žijící a pracující ve stejném regionu, zažívající podobné příběhy. **Stejně platí pro členstvo AH a vzdělávání se na poli pracovních práv.**

Příklad: Lokální AH věnující se tématům sexismu přiblíží pracujícím výrobního závodu pojmy jako „pay gap“ nebo „glass ceiling“. OO pomůže na příkladu z jejich pracoviště vysvětlit dopady těchto fenoménů – např. proč jsou ve vedoucích pozicích na jejich pracovišti pouze muži – a může podpořit své členstvo v dosahování těchto pozic.

Síťování a „příběhování“

Cílené síťování OO a AH vede k podpoře solidarity a pochopení její důležitosti v hnutích. **Pomocí individuálních vztahů je možné „na míru“ nabídnout podporu či pomoc kterékoliv ze stran.** Toto síťování umožňuje rozeznat, které „benefity“ jsou důležité pro jednotlivá hnutí. Hledání toho, co máme společné – sdílení „příběhů“ – pomáhá pochopit funkci a fungování OO/AH.

Příklad: Základní OO pro pečující osoby identifikovala, že její členstvo zápolí s dostupností zdravých lokálních potravin. Díky propojení s místním zemědělským družstvem může členstvo OO odebírat za výhodné ceny potraviny, přičemž zároveň podpoří lokální produkci.

Spolupráce na legislativních změnách

Když spolupracují OO s AH, je **jednodušší identifikovat a společně bojovat za změny na legislativní úrovni**. Zároveň tato spolupráce umožní členstvu zapojit se na různých úrovních, podle svých vlastních možností a přesvědčení.

Příklad: Iniciativa nájemnic a nájemníků bojuje za prosazení zákona o dostupném bydlení. Oslovené OO se mohou připojit solidární stávkou, sdílením příběhů svého členstva nebo právní či finanční pomocí.

Aktivistka*ta = odborář*ka

Členstvo AH se musí nutně stát členstvem OO. Toto nové progresivní členstvo může zakládat nové a moderní OO nebo podněcovat změny ve stávajících odborových strukturách, tzv. je „měnit odspodu“. Avšak pro tuto změnu je nutné vést dialog, pochopit roli a benefity OO v současném systému a normalizovat vzorec „aktivistka*ta = odborář*ka“.

*Příklad: Skupina aktivistek*tů z jednoho hnutí se společně rozhodne založit na svých pracovištích odbory nebo se přidat do stávajících. Přinesou do nich dobré praxe ze svého hnutí, a naopak do svého hnutí donesou dobré příklady z fungování svých OO.*

Konkrétní příklady aktivit

Tyto aktivity jsme identifikovaly* i jako možné kroky pro podporu spolupráce OO a AH. Pro účely této strategie jsou seřazeny od nejméně náročných po ty časově i kapacitně náročnější.

1

Sdílení a podpora vzájemných kampaní

Jednou z nejjednodušších a zároveň nejdůležitějších aktivit, kterou mohou jednotlivé odborové organizace (OO) a asociace (AH) vykonávat, je podpora kampaní jiných organizací. **To může zahrnovat přeposlání e-mailu s výzvou k podpisu petice, podporu solidární stávky nebo sdílení akcí na sociálních sítích.** Taková vzájemná podpora posiluje solidaritu a zviditelňuje důležité otázky.

2

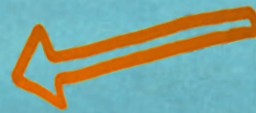
Mixer / jarmark OO a AH

Místo pro setkávání a poznávání se v neformální atmosféře se ukazuje ze zkušeností účasti kulatého stolu jako „nedostatkové zboží“. **Je klíčové vytvářet prostory, kde si členstvo OO a AH může navzájem vyměňovat zkušenosti, prezentovat své aktivity a navazovat kontakty.** Takovýto prostor v minulosti nabízela např. Odborová akademie ČMKOS.

3

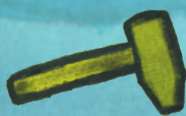
Setkání základních OO a AH

Cílené setkání základní OO a AH může dopomoci k **porozumění aktuální situace a potřeb všech zúčastněných a navázat silná spojení postavená na osobních vztazích.** Toto setkání již vyžaduje znalost konkrétní OO/AH, které mají kapacitu a ochotu k těmto spojeníům.

5

4 Dotazník potřeb

Mezi náročnější aktivity jsme zařadily i vytvoření dotazníku potřeb, který může na úrovni jednotlivých OO, AH nebo i celých svazů či republiky **poskytnout cenné informace o potřebách pracujících a členstva OO/AH**. Tyto informace lze následně využít k cílenému síťování. Z dosavadních zkušeností účasti kulatého stolu však vyplývá, že návratnost takových dotazníků bývá často velmi nízká, obvykle v řádech jednotek procent.

5 Kampaň na změnu vnímání OO a AH !

Společná meziorganizační kampaň se ukazuje jako efektivní nástroj pro sdílení příběhů a objasnění poslání OO a AH. Takové kampaně mohou **účinně upozornit na důležitost a nezbytnost těchto organizací pro pracující, zejména pro marginalizované skupiny**. Nicméně taková aktivita vyžaduje výrazné časové a finanční investice ze strany všech zapojených organizací.

6

Závěr

Projekt „Nepatříme za plotnu, patříme do odborů!“ představuje jeden z prvních kroků k revitalizaci českého odborového hnutí a jeho adaptaci na aktuální společenské výzvy. **Odbory hrají klíčovou roli v boji za spravedlnost a rovnost, a je nezbytné, aby se staly pružnějšími a inkluzivnějšími, schopnými reagovat na potřeby moderní pracovní síly.** Propojení s aktivistickými hnutími a důraz na vzájemné vzdělávání a sdílení zkušeností mohou přinést novou energii a revitalizaci členské základny.

Zároveň je klíčové navzájem si naslouchat a spolupracovat. Identifikované výzvy ukazují, že pokud se odbory otevřou dialogu s mladými, marginalizovanými skupinami a aktivisty, mohou posílit svou pozici a účinněji čelit mocenským nerovnostem. Společnou silou a odhodláním můžeme přetvořit odborové hnutí na inkluzivní platformu, která reprezentuje zájmy všech pracujících a bojuje za spravedlivější a solidární budoucnost skutečně pro všechny.

Je před námi ještě mnoho práce, ale síla našich hnutí spočívá v odhodlání bojovat za rovnost a férové podmínky pro život. Pečovat o naše capacity, o sebe navzájem a předcházet vyhoření je nezbytné, aby naše úsilí mohlo trvat tak dlouho, jak to bude potřeba. **Jak se říká, sdílená starost je poloviční starost, a tento kulatý stůl prokázal, že ochota a potřeba sdílet je v našich organizacích veliká.**

Autorka: Anna Kupcová
Sdruženy
za finanční podpory Nadace Rosy Luxemburgové

NADACE
ROSY
LUXEMBURGOVÉ